

12. Про затвердження Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: наказ Міністерства юстиції України від 12.12.2011 № 3505/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.
13. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.98 № 53/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
14. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України: підручник. К.: Істина, 2008. 216 с.
15. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академічний курс: у 2 т. К.: Юридична думка, 2004. 584 с.
16. Словник української мови : в 11 т. / редкол.: І.К. Білодід (голова) та інші; Акад. наук Укр. РСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. К.: Наук. думка, 1970–1980. Т. 3. 1972. 744 с.
17. Комаха В.О. Становлення і розвиток судової експертизи та судово-експертних установ на Півдні України. Одеса: Юрид. літ., 2002. 512 с.
18. Головченко Л.М., Лозовий А.І., Сімакова-Єфремаєв Е.Б. та ін. Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта. Х.: Право, 2016. 928 с.
19. Черноус Ю.М., Лопата О.А. Поняття та завдання судово-експертної діяльності у сучасних реаліях. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. / Київський НДІ судових експертиз; редкол.: О.Г. Рувін (відповід. ред.) та ін. К., 2016. Вип. 61. С. 3–12.
20. Аверьянова Т.В. Криминалистика: учебник / Т.В. Аверьянова, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская. Москва, 2008. 992 с.
21. Олійник О.О., Галунько В.В., Єшук О.М. Адміністративно-правове регулювання судово-експертної діяльності: монографія. Херсон: Гринь Д. С., 2015. 224 с.

УДК 342.9

САВРАНЧУК С.Л.

ПОВНОВАЖЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ ЯК ПІДРОЗДІЛУ ГЕНЕРАЛЬНОЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано зміст основних нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, та з'ясовано їх компетенцію і основні повноваження. Наголошується, що окремі повноваження використовуються у процесі реалізації функцій антикорупційної прокуратури. Здійснено класифікацію повноваження антикорупційної прокуратури України.

Ключові слова: антикорупційна діяльність, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, повноваження, компетенція, запобігання корупції, законність.

В статье проанализировано содержание основных нормативно-правовых актов, которые регламентируют антикоррупционную деятельность Специализированной антикоррупционной прокуратуры Украины, и выяснены их компетенция и основные полномочия. Отмечается, что отдельные полномочия используются в процессе реализации функций антикоррупционной прокуратуры. Осуществлена классификация полномочия антикоррупционной прокуратуры Украины.

Ключевые слова: антикоррупционная деятельность, Специализированная антикоррупционная прокуратура, полномочия, компетенция, предотвращение коррупции, законодательство.

© САВРАНЧУК С.Л. – аспірант кафедри адміністративного права і процесу (Національна академія внутрішніх справ)

The article analyzes the content of the main legal acts regulating the activities of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, and their competence and core competencies are clarified. It is noted that certain powers are used in the process of implementing the functions of the anti-corruption prosecutor's office. The classification of the authority of the anti-corruption prosecutor's office of Ukraine is carried out.

Key words: *anti-corruption activity, specialized anti-corruption prosecutor's office, powers, competence, prevention of corruption, legality.*

Вступ. Корупція є одним із найпоширеніших зловживань у владному середовищі різних рівнів, які в сукупності розглядаються як протиправне використання службових повноважень для особистого збагачення. Кількість корупційних проявів в Україні зросла, що суперечить прагненням народу України інтегруватися до європейського співтовариства та сприяє зростанню соціальної напруги.

З метою реалізації європейських прагнень України почали створюватись правоохоронні органи по боротьбі з корупцією, особливо вагомими повноваженнями стали наділятися спеціалізовані правоохоронні органи щодо запобігання та викорінювання корупції. Важливе місце серед них мають посісти спеціалізовані органи прокуратури. Перші кроки в цьому напрямку було зроблено відповідно до Закону України «Про прокуратуру» (2014) шляхом створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури у структурі Генеральної прокуратури України.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, з'ясувати повноваження та компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України.

Результати дослідження. Зауважимо, що серцевиною правового статусу будь-якого органу державної влади є його функції. Це повною мірою стосується і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України.

У зв'язку з цим доцільно вирішити питання про поняття «функції» та «функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури».

Функції визначаються в науковій літературі як юридично необхідні види діяльності [1, с. 100], як комплекс взаємопов'язаних організаційно-правових впливів органу, кожного структурного підрозділу, який слугує напрямком для досягнення мети, поставленої перед системою управління [2, с. 43]. Іноді пропонується і більш розгорнута характеристика функцій органу як складових частин змісту його діяльності, що відображені у встановлених для органу завданнях щодо забезпечення життєво важливих потреб об'єкта управління, здійснюються структурними підрозділами (посадовими особами) органу шляхом реалізації покладених на них повноважень [3, с. 64].

Зважаючи на запропоновані тлумачення категорії «функції», будемо розуміти під ними основні взаємопов'язані напрямки діяльності, що реалізуються як органом загалом, так і його структурними підрозділами, посадовими особами і службовцями для виконання загальної мети. Ба більше, функціям властиві безперервність і постійність, необумовленість конкретними подіями і діями. Щодо завдань, то можна констатувати, що вони мають тимчасовий характер. Тобто в результаті їх виконання завдання змінюються на нові [4, с. 137].

У діяльності прокуратури поняття функцій визначається неоднозначно. Досить цікавим є підхід, відповідно до якого функції прокуратури визначаються як особливі види діяльності прокуратури, обумовлені політикою держави і необхідністю належної реалізації її функцій. Переважно акцентується увага на тому, що функції прокуратури визначають місце і роль прокуратури в державному механізмі [5, с. 123]. Тобто призначення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в механізмі держави найбільш повно відображають її функції, які являють основні напрямки і види діяльності цього органу.

Отож функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є одним із видів її діяльності, що обумовлюються її цілями та призначенням, характеризуються визначенням предметом провадження, спрямовані на вирішення поставлених завдань і здійснюються в межах наявних повноважень.

На нашу думку, саме функції прокуратури відображають її місце в механізмі держави. Відповідно до п. 3 Положення «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України» від 12 квітня 2016 № 149 на Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру України покладаються такі функції:

1) підтримання державного обвинувачення в суді у кримінальних провадженнях, розслідуваних Національним антикорупційним бюро України;

2) представництво інтересів громадянина або держави в суді, пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями;

3) нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;

4) нагляд за додержанням законів щодо забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування Національним антикорупційним бюро України кримінальних правопорушень та оскарження незаконних судових рішень на стадії досудового розслідування і судового розгляду [6].

Розглядаючи функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України, не можна обійти увагою і питання про їх компетенцію або повноваження. У юридичній літературі стосовно розуміння правової природи компетенції органів держави так і не сформувалося єдиної думки. Визнаючи у структурі компетенції наявність взаємопов'язаних елементів, учені-державознавці висловлюють різні точки зору на те, що необхідно зараховувати до таких елементів [4, с. 137].

Так, характеризуючи компетенцію органів держави, О.Е. Кутафін і КФ. Шеремет вказували, що вона за своєю сутністю становить правовий засіб (форму) суспільного розподілу праці щодо управління державою і суспільством [7, с. 26].

Більш обґрунтованою є позиція вчених, відповідно до якої компетенція органу включає в себе два елементи – по-перше, «предмети відання» (суспільні відносини), по-друге, «права та обов'язки» або «владні повноваження» органу [8, с. 26]. Така позиція обґрунтовується тим, що для забезпечення належного функціонування державного механізму кожен орган держави має діяти у визначеній галузі суспільних відносин, тобто спеціалізовано й диференційовано. Відповідно, сфера діяльності органу повинна знайти відображення в його компетенції, бути юридично виправданою. Саме тому компетенція починається із встановлення суспільних відносин, у межах яких діє орган держави. Такі межі діяльності органу держави можна назвати предметом його відання. Другим елементом компетенції органу держави є його повноваження, які, з одного боку, виступають вираженням державного владування, а з іншого – специфічною ознакою органу [4, с. 137].

Реалізуючи кожну з покладених на прокуратуру функцій, її працівники повинні діяти суворо в межах повноважень, передбачених законом. Як слушно вказують Ю.Є. Полянський і В.В. Долежан, до органів прокуратури застосовується не загальнодозвільний метод правового регулювання, а спеціально-дозвільний. Щодо діяльності прокуратури, то перелік повноважень прокурорів встановлюється стосовно окремих функцій з огляду на відмінності у способах реалізації кожної з них. Важливо й те, що окремі повноваження використовуються у процесі реалізації всіх функцій прокуратури [9, с. 9].

Відповідно до п. 6.1 Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України від 12 квітня 2016 р. № 149, заступник Генерального прокурора України – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури:

1) представляє Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру у відносинах із державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями, громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями та іноземними органами влади;

2) здійснює загальне керівництво діяльністю Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначає основні напрями діяльності її структурних підрозділів відповідно до завдань і функцій, організовує, спрямовує і контролює роботу підпорядкованих працівників;

3) здійснює розподіл обов'язків між першим заступником і заступником керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, затверджує розподіл обов'язків між працівниками її структурних підрозділів;

4) визначає після початку досудового розслідування прокурора, який здійснює повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні;

5) визначає групу прокурорів, які здійснюють повноваження прокурорів в особливо складному кримінальному провадженні, а також прокурора для керівництва такою групою;

6) погоджує прийняття на роботу та звільнення з роботи працівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які не є прокурорами;

7) у десятиденний строк із дня їх виникнення повідомляє Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів України про наявність вакантних або тимчасово вакантних посад у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі;

8) контролює ведення та аналіз статистичних даних, організовує вивчення і узагальнення практики застосування законодавства та інформаційно-аналітичне забезпечення підлеглих прокурорів із метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій;

9) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

10) у межах компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури організовує міжнародне співробітництво;

11) проводить оперативні наради з питань діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, заслуховує звіти та пояснення підлеглих працівників;

12) виконує інші повноваження, передбачені Законами України «Про прокуратуру» [10] та «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінальним процесуальним кодексом України [6].

Прокурор має право брати участь у прокурорському самоврядуванні для вирішення питань внутрішньої діяльності прокуратури в порядку, встановленому законом. Прокурори мають право бути членами професійних спілок, утворювати громадські організації та брати в них участь із метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення свого професійного рівня.

Прокурор зобов'язаний удосконалювати свій професійний рівень і з цією метою підвищувати кваліфікацію, у зв'язку з чим періодично проходить підготовку в Національній академії прокуратури України, що має включати вивчення правил прокурорської етики.

Прокурор зобов'язаний неухильно додержуватися присяги прокурора. За порушення присяги прокурор несе відповідальність, передбачену законом.

Прокурор Спеціалізованої антикорупційної прокуратури зобов'язаний: 1) виявляти повагу до осіб під час здійснення своїх повноважень; 2) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом; 3) діяти лише на підставі, у межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 4) додержуватися правил прокурорської етики, зокрема не допускати поведінки, яка дискредитує його як представника прокуратури та може зашкодити авторитету прокуратури [10].

Отже, за своїм змістом повноваження антикорупційної прокуратури України можуть бути поділені на три основні групи: 1) повноваження у виявленні порушень законів, причин порушень та умов, що їм сприяють; 2) повноваження, спрямовані на усунення порушень законів, причин та умов, що їм сприяють; 3) повноваження у притягненні правопорушників до відповідальності [4, с. 138]. Названі повноваження антикорупційних прокурорів за умови їх повного і правильного застосування забезпечують ефективність прокурорського нагляду, своєчасність виявлення правопорушення, встановлення причин та умов, що їм сприяють і притягнення винних до відповідальності.

Висновки. Отже, для здійснення Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою своєї діяльності, виконання поставлених перед ним завдань, даний орган наділяється певними повноваженнями, наявність яких є головним елементом його статусу та слугує досягненню поставлених перед органом антикорупційної прокуратури цілей щодо захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Список використаних джерел:

1. Лазарев Б.М. Компетенция органов управления: правовые проблемы оформления и реализации. М.: Юрид. лит., 1972. 280 с.
2. Бачило И.П. Функции органов управления: правовые проблемы оформления и реализации. М.: Юрид. лит., 1976. 198 с.
3. Аверьянов В.Б. Функции и организационная структура органа государственного управления: учеб. пособие. Киев: Наук. думка, 1979. 150 с.
4. Іщук О.С. Правовий статус прокуратури України: завдання, функції та повноваження. Право і безпека. 2011. № 3(40). С. 136–139.
5. Агєєв О. В. Про функції прокуратури в адміністративному процесі. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. 30. С. 121–125.
6. Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України: наказ Генеральної прокуратури України від 12 квітня 2016 р. № 149. URL: http://www.cct.com.ua/2016/12.04.2016_149.htm.
7. Кутафин О.Е., Шеремет К.Ф. Компетенция местных Советов: учеб. пособие. М.: Юрид. лит., 1982. 232 с.
8. Тихомиров Ю.А. Публичное право: учебник. М.: БЕК, 1995. 496 с.

9. Полянський Ю.Є., Долежан В.В. Акти прокуратури: підготовка і внесення: навч. посібник. О.: Юрид. л-ра, 2003. 248 с.

10. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року, з останніми змінами. Офіційний вісник України. 2014. № 87. Ст. 2471.

УДК 342.9

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

У статті розкрито сутність мети правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні. Проаналізовано види завдань правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні.

Ключові слова: мета, завдання, правове регулювання, соціальне забезпечення, публічна служба.

В статті раскрыта сущность цели правового регулирования социального обеспечения публичной службы в Украине. Проанализировано виды задач правового регулирования социального обеспечения публичной службы в Украине.

Ключевые слова: цель, задачи, правовое регулирование, социальное обеспечение, публичная служба.

In the article revealed the essence of the objective of legal regulation of social security of public service in Ukraine. The types of tasks of legal regulation of social security of public service in Ukraine are analyzed.

Key words: purpose, tasks, legal regulation, social security, public service.

Вступ. Соціальне забезпечення публічної служби покликане гарантувати якісні умови для незалежного виконання службових обов'язків та сприяти укомплектуванню апарату державних органів компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їх сумлінну та ініціативну працю. Одним із основних критеріїв успішності політики соціального забезпечення публічної служби є її результативність, тобто забезпечення високого рівня її кадрового складу та його роботи в інтересах держави, на що і спрямовується встановлення відповідного соціального пакету. Досягнення результативності є можливим за умови чіткого планування, що включає, зокрема, визначення мети і завдань правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні.

Категорія «мета» позначає передбачення бажаного результату діяльності, що полягає у пошуку засобів та способів його досягнення. Важливість встановлення мети правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні полягає у тому, що шляхом визначення згаданої категорії відбувається завчасна побудова комплексу дій, які варто здійснити у цьому процесі. Саме для цього у науці передбачено існування категорії «завдання», що встановлюється для забезпечення досягнення мети. Завданнями правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні є сукупність дій, які необхідно виконати для досягнення мети функціонування даного інституту і звернення до аналізу цього питання також є актуальним. Усе значене засвідчує важливість встановлення кожного із елементів, що сприятиме підвищенню ефективності правового регулювання досліджуваного інституту.

За умов реформування інституту публічної служби в нашій державі актуальним є запозичення існуючих на сьогодні теоретичних прогалин. Аналіз наукової літератури засвідчив, що